

Magyarország

Magyarország összesen 27,2 milliárd euró uniós fejlesztési forrással gazdálkodhat (20,7 milliárd strukturális és kohéziós alapokból, 6,3 milliárd a Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszközből, 0,2 milliárd euró a Méltányos Átállást Támogató Alapból). A magyar kormány eddig (2021 április 7.) az ezen források felhasználásának keretét szabó operatív programok és a Helyreállítási és Alkalmazkodási Terv elnagyolt tervezeteit hozta nyilvánosságra, pontos szétosztási összegek nélkül.

[A Helyreállítási és Alkalmazkodási Terv, az OP-k és a Partnerségi Megállapodás tervezetei itt érhetők el.](#)

Lehet fény az alagút végén a megújulóenergia-közösségek számára Magyarországon

A regionális fejlesztési alap felhasználási tervei támogatnának közösségi tulajdonú megújulóenergia-projektek. Ez növeli a megújuló energiaforrások elfogadottságát, és további magánberuházásokat ösztönöz egy decentralizált és megújulókon alapuló energiarendszerben.

Dióhéjban:

- A regionális alap támogat megújulóenergia-közösségeket, így széles körben elérhetővé téve a tiszta és helyben megtermelt energiát.
- A különböző helyi szereplők együttműködését integrált pályázati felhívások segítik.

Bővebben:

A közösségi tulajdonú megújulóenergia-projektek nemcsak az energiaátmenetet és a dekarbonizációt támogatják, de a megújulóba való magánbefektetések elfogadottságát és az energiarendszer decentralizációját is növelik. A magyar önkormányzatok EU-s és hazai forrásból támogatott megújulóenergia-projektekbe vágtak bele, hogy saját épületeiket tiszta és megfizethető energiával lássák el, ezáltal önfenntartóvá válva. Családok ezrei telepítettek napelemes rendszereket házuk tetejére 0%-os hitelből. Azonban még mindig nagy potenciál van az energiaközösségek fejlesztésében Magyarországon.

Prosumerré (termelő-fogyasztóvá) válni a magyar lakástulajdonosok, KKV-k és önkormányzatok többsége számára nagy kihívás, a nem megfelelő épületi adottságok és pénzügyi források hiánya miatt. Egyre több állampolgári csoportosulás, közösség és önkormányzat fog össze, hogy létrehozza saját közösségi energia projektjét.

Erőfeszítéseiket korábban a kedvezőtlen jogi szabályozás akadályozta, amely kedvezőtlen keretfeltételeket szabott, és jelentős terhet rótt a közösségekre. Most a magyar operatív programok tervezetei végre tartalmazzák az energiaközösségek támogatását. [A KEHOP Plusz támogatni tervezi a közösségi tulajdonú megújulóenergia-rendszerek telepítését, valamint új közösségek alapjainak megvetését is, különböző helyi szereplők együttműködésének finanszírozása által.](#) Ez jelentős javulás a Helyreállítási és Alkalmazkodási Terv tervezetéhez képest, amely egyelőre csak kisebb, napelem alapú, ill. szociális energiaközösségekre irányuló programokat említ.

A tervezetek szerint a támogatási intézkedések hozzájárulnának a közösségi energia elterjedéséhez Magyarországon. A megújulóenergia-közösségek koherens és hosszú távú pénzügyi támogatása ellensúlyozhatná azokat az adminisztratív, jogi, társadalmi és pénzügyi akadályokat, amelyekkel ma szembesülnek az élenjáró energiaközösségek.

Azonban további erőfeszítésekre van szükség a közösségi energia keretfeltételeinek javítása érdekében. Csak ekkor lesznek képesek az EU-s forrású fejlesztési tervek teljes mértékben kiaknázni az állampolgárok által vezérelt tisztaenergia-átmenetben rejlő lehetőségeket.

Források:

[A közösségi megújuló energia mindenkinek jár – Szabadítsuk fel!, Föld Barátai Európa, MTVSZ, 2019.](#)

[Community energy in Hungary and the Czech Republic briefing, Friends of the Earth Europe, 2020.](#)

[A közösségi energiáról a Magyar Természetvédők Szövetsége honlapján](#)

[A Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz tervezete](#)

[A Helyreállítási és Alkalmazkodási Terv \(elsősorban Energia és Felzárkózó települések komponens\)](#)

A magyar háztartások energetikai felújítása nem kap érdemi uniós támogatást

Miközben az energiafogyasztás egyharmada a lakóépületekben történik Magyarországon, az EU-s programok a felújításra szoruló lakások több mint 95%-ának energiahatékonysági célú felújításához nem járulnak hozzá érdemben.

Dióhéjban:

- A magyar elsődleges energiafogyasztás egyharmadáért a lakóépületek felelősek;
- Az EU-s operatív programok túl kevés forrást szánnak lakóépületek felújítására, és a tervezett finanszírozási formák nem elegendőek;
- Vissza nem térítendő támogatások 1,8 millió lakás felújítását segíthették volna elő, egyúttal új munkahelyeket teremtve és a szén-dioxid kibocsátást jelentősen csökkentve

Bővebben:

Magyarországon a lakóépület-állomány felelős a teljes energiafogyasztás egyharmadáért. Azonban az ágazatban rejlő óriási **energiamegtakarítási** potenciált az uniós programok nem fogják kiaknázni. A strukturális és kohéziós alapokra épülő **Környezeti és Energhatékonyági Operatív Program Plusz (KEHOP Plusz)** legfrissebb tervezete csak mintegy 32 000 lakás felújítását tervezi támogatni az elkövetkező 7 évben, amely a magyar lakásállomány kevesebb mint 1%-a. A szociális bérlakások felújítását is csak 300 településen tervezi a Helyreállítási és Alkalmazkodási Terv.

A KEHOP Plusz forrásai ráadásul várhatóan csak az **energhatékonyági kötelezettségi rendszeren** keresztül lesznek elérhetőek lakásfelújításra; a tervezetből nem egyértelmű, hogy más finanszírozási forma is várható-e erre a célra. Ez ellentétben áll azzal a javaslattal, melyet 45 civil szervezet nyújtott be 2021 januárjában, amelyben vissza nem térítendő támogatás bevezetését és a lakásfelújítás ÁFA-jának 5%-ra való csökkentését indítványozták.

A háztartások ilyen fajta vissza nem térítendő támogatása szükséges ahhoz, hogy valódi felújítási hullám indulhasson be Magyarországon. Egy **friss tanulmány** szerint **1,4 millió lakás felújítására van igény** az elkövetkező öt évben, és visszatérítendő támogatással párosuló, 30-40%-os vissza nem térítendő támogatás mellett ez 1,8 millióra nőne. Ha ennek csak a fele valósulna meg a következő öt évben, Magyarország csaknem 420 000 tonna széndioxid-kibocsátást takaríthatna meg, és mintegy 100 ezer új munkahelyet teremthetne.

Ha viszont az operatív program a jelen formájában valósul meg, azzal a magyar emberek többségét magára hagyja a romló állagú lakásállomány kezelésében, ami a lakosság életminőségének további romlásához vezet.

Forrás:

[A Környezeti és Energhatékonyági Operatív Program Plusz tervezete](#)

[A Helyreállítási és Alkalmazkodási Terv tervezete](#)

[Hazai felújítási hullám, Magyar Energhatékonyági Intézet, 2021.](#)

[Mi ösztönöznék a lakossági energiahatékonysági felújításokat? - A MEHI lakossági felmérésének eredményei, MTSZ, 2021.](#)

A magyar átállás a helyi közösségek felé is legyen méltányos, ne csak a nagy szennyezők vagy nagy foglalkoztatók felé

Az igazságos energiaátmenet tervezése során el kell kerülni a helyi közösségek, önkormányzatok háttérbe szorulását. Ez azért kockázat, mert az ország a Méltányos Átállást Támogató és a Modernizációs Alapok nagy részét várhatóan a nagy energiaigényű és szennyező iparágak részleges átalakítására fordítaná.

Dióhéjban:

- 3 magyar „szenes” megye kap pénzt az EU Méltányos Átállást Támogató Alapból.
- Az uniós pénz akár főleg a szennyező ipar mint nagy foglalkoztató átalakításának kedvezhet, teljes klímasemlegességi átalakítási követelmény nélkül.
- A helyi közösségek háttérbe szorulhatnak

Bővebben:

Magyarország kb. 237 millió euróra számíthat a Méltányos Átállást Támogató Alapból, amelyet Heves, BAZ és Baranya megye között osztanak szét, hogy a helyi gazdaságot és közösségeket támogassák az energiaátmenetben.

A három területi igazságos átmeneti terv részvételi tervezése várhatóan 2021 áprilisában zárul, majd a KEHOP+ mellékleteiként véglegesítik. A kormányzati kommunikációból egyelőre az tűnik ki, hogy fennáll a veszélye annak: a helyi közösségek, KKV-k és önkormányzatok kevésbé, inkább a nagy energiaigényű, nagy szennyező iparágak (mint nagyobb foglalkoztatók) kapják a Méltányos Átállást Támogató és a Modernizációs Alap forrásainak nagy részét.

Uniós támogatás kedvezményezettje lehet többek között az állami tulajdonú Mátrai Erőmű. A Méltányos Átállást Támogató Alap elvileg akár finanszírozhat pl. egy az erőmű átállásához kapcsolódó munkavállalói átképzést és foglalkoztatást célzó programot, ill. új napelemek telepítését a rekultivált területen. Az erőmű átalakítása nem lesz klímasemleges: lignit és biomassza tüzelésről hulladék, biomassza és új földgáz tüzelésre áll át.

Bár a Méltányos Átállást Támogató Alap kifejezetten tiltja fosszilis tüzelőanyagokra épülő projektek, úgymint új földgáz üzemű erőművi egység létesítésének támogatását, más uniós források, pl. a Modernizációs Alap feltételeken megengedhetik ezt. E kikapukat az EU-nak be kell zárnia, kezelnie, ugyanis a hulladékégetésre való részleges átállás sincs teljesen kizárva mindegyik alapból, pl. „nagy térségi foglalkoztató” alapon.

A szénttüzelésről gáztüzelésre való átállás nincs összhangban Magyarország 2050-re kitűzött klímasemlegességi céljával. Az alapokat ezért a helyi közösségek, önkormányzatok, kkv-k klímasemlegességi átállásának támogatására, valamint és a szennyező és munkaerő-igényes ágazatok teljes klímasemlegességet célzó dekarbonizációjára kellene fordítani. Nem pedig arra, hogy egyik fosszilis tüzelőanyag helyett másiktól (ill. hulladéktól) váljunk függővé.

Még egy kihívás kapcsolódik az igazságos átmenet tágabb folyamatához. Magyarországnak figyelembe kellene venni az érintett helyi közösségek és a civil társadalom véleményét. A helyieket és a civil szervezeteket minden érintett megyében meghívták interjúkra ill. műhelyekre, de nagyon szűk az időkeret, ami a tervezésben való **érdemi részvételt** megnehezíti. A helyi közösségek aggályait és javaslatait be kell építeni a tervekbe, hiszen ők kellene, hogy az igazságos átmenet program legfőbb kedvezményezettjei legyenek.

Források:

[A Magyar Természetvédők Szövetsége szénkivezetés programja](#)

https://mtvsz.hu/uploads/files/MTVSZ-BW_Meltanyosatallas_2021marc_kivonat_HU.pdf

Mátrai Erőmű átalakításáról pl:

<https://www.portfolio.hu/gazdasag/20210205/evtizedes-atalakitasba-fogott-a-matrai-eromu-kiemelten-fontos-a-munkahelyek-vedelme-468472>

https://www.napi.hu/magyar_vallalatok/kilenc-evig-tarto-atalakitas-indult-matrai-eromubben-unios-penzbol.722820.html

[Status of the Territorial Just Transition Plans in central and eastern Europe, CEE Bankwatch, 2021. március](#)

[A CEE Bankwatch Network igazságos átmenet programja](#)

2021. április 6.

Készítette: MTVSZ